

stavkih. Pismeno naštevanje reči kot ponavljanje tvarine iz nazornega nauka. Sestavljati kratke stavke. Pri tem naj se pazi, kako se rabi pika, vprašaj in klicaj. Pisati po narekovanji. Za IV. in V. šolsko leto: Napisovati stavke o delih, delovanji, o snovi in koristi vsega, kar učenci poznajo. Kratki popisi in povesti v istem smislu, kakor na enorazrednici in sicer na podlogi berila, kakor tudi na podlogi po učitelji povedanega. Pismica. Za VI. šolsko leto: O pismih, pobotnicah, potrdnih listih, obligacijah, zapisnikih (inventarjih) in najemnih pogodbah.

S tem končujem svojo razpravo in srčno želim, da bi okrajna učiteljska konferencija v 4. dan avgusta 1886. dosegla svoj namen; da bi bil po njej storjen velik korak v napredku naših ljudskih šol; da bi se po njej pri manjšem trudu toliko gledé učitelja, kakor gledé učencev dosegel častni uspeh.

Slike iz národnega govora.

Da smo Slovenci filološki národ, s tem se radi ponašamo. No, da mora biti vsaki „trditvi“, če hočemo, da je prava, i njen pogoj „istinit“, to vé sigurno vsak dijak v drugi rejalki, če ni imel v zadnjem semestru „kljuka“. Kar je res, to je tudi res. Slišal sem užé na svoji ušesi, kako sta dva naša seljaka analizovala besedo „repa“, ter došla po mnogih ovinkih do zaključka, da je in mora biti v sorodji z besedo „rep“. „I no, vsaj se je drži“, dejal je drugi in analiza se je končala. Kam hočemo večé učenosti!

I šolski deci se marsikako definicijo najlaglje raztolmači s tem, da ji povemo, od kod „pride“ ta ali ona obravnavana beseda. Da se tudi tukaj marsikoji kozel „obere“ (kozla ne morem reči, da se mi ne bi nemške sline cedile), to si lahko vsak misli.

Ali k stvari! Komaj, da zagleda slovensko dete zaželjeno luč sveta, užé rabi mati razven njegovega pravega imena (kaka da so ta, povedal je užé pred menoj g. pisatelj v članku „Razni otroci“) še druge nazive, pridevnike, pridevke in apozicije. Taka imena in imenčeca so obično s končnicami: ec (v srednjem spolu s končnico e jih je premnogo), ič, iček, ičiček; dakle: pobec, bubec, bubčič, pobčič in trobčič i. t. d. Če je morda otrok družega spola (ne: srednjega, ker takih ljudi ni pod solncem), dobiva ime ptice golobice, golobičice, rožice (kake? ne vemo), rožičice i. dr.

Užé v zibeli učí se dete diminutivov, koje sliši v pravilni in nepravilni obliki iz materinih ust. Besedoskladje ali tvorenje besedi dakle užé v — zibeli!

In ko položi mati dete „spančkat“ ali „ajčkat“, zapoje mu v zibajočem se „tempo“ gotovo kako dvovrstično pesmico z moško ali češče z žensko rimo, recimo:

„Tuta nina, tuta ná,
Bomo cvrli jajčeca,
Tebi štiri meni pet,
Da bo skupaj jih devet.“

Kako da dete ne bi znalo popreje računati nego dojde v šolo, da ne bi postal dečak suhoparen učenjak: mathematicus; kako da ne bi otrok postal suh egoist, ali kak drugačen denaren človek „Bog mu daj zdravje!“ Saj ga mati užé tako zgodaj učí številiti. Kaj bode li še-le potem, ko dojdejo logoritmi in analitika na vrsto?

Dakako, da če neče dete umolkneti in takoj zaspati, preobrne mati (ne zibeli!) v tretji vrstici besede, da slóve: „Meni štiri, tebi pet.“ No, in ker ostane „summa summarum“ ednaka, tudi če se summandi menjajo, tedaj ni treba preminati zadnje vrste. A dete ipak utihne, bodisi, da je izprevidelo dobiček ali pa zamižalo.

Sliši se tudi:

„Ninca, nanca luč užgala,
Da bo naša punčka spala.“

Če je morda otrok i moškega spola, da se ne bi narobe naučil uporabljati „spola“, preobrne se njegovo ime v žensko, sevéda sè sufiksom — a —, n. pr. Jože — Jožca, Drejšče — Drejšca. Sevéda v tem primeri neso najmodérnejša imena, katera so stoprav v najnovejšem času prodrla v imensko literaturo našo.

Kadar dete obleče kako manjo obleko, užé je uče, kako se ujema pridevnik z imenom. Rekó mu, da je lep, lepa. Včasih se dete takim besedam nakremži, ko pa vidi, da se mu mati smije, naredita se i njemu na ličecih dve jamici; in materno veselje je še večé. Imenuje je: srček, ljubček, ljubica, hlapec, hlapček, pastirica, deklica, deklíčica i. t. d.

Da so ti epiteti pretirani, to je istina. Ali mati, kmetska mati, jedva čaka, da ji sin doraste do pastirja, ko koraka s šibo na rami za govejimi repi.

Otrok počasi umeva, kaj misli mati, in ukorenini se mu po malo misel, da je prvi stadij in pravi začetek njegovega življenja: pastir.

Taki živino-paseči otroci postanejo pravcati cvet kmetske družbe. Večkrat še potem se v življenji spominajo, kake so „uganjali“, ko so imeli še „šibo“ v roci. Da niti na paši ni vse „religiös-sittlich“ in tudi še „sittlich-religiös“ ne, to vé najbolj samo oni, ki se je tega osobno prepričal.

Mladina tako sama sebi prepuščena, malodorašla, še manj poučena, užé od nature bolj k slabemu kot k dobremu navajena, postane pravi „samonikli“ plod, bolj divjini podobna mladost.

Ker mati najbolj želí, da bi dete doraslo in postalo pastir, za-to je i tako nazivlja. Kdo pa ne misli vedno na kaj boljšega? Vsaj smo vsi ljudje. (Konec prih.)

Kranjsko.

Metodična obravnava 85. berilne vaje v „Tretjem Berilu“.

Govoril pri okrajni učiteljski konferenciji v Litiji v 18. dan sept. P. Gross, učitelj v Zagorji.

(Konec.)

Ko potem zopet kak učenec prebere naslednji odstavek, naj učitelj, kazaje na zemljevidu, pripoveduje: Kranjska je 100 Mm² velika, a ima le 95 Mm² plodne zemlje, od katere je zbog velicega pogorja le 15 Mm² oralne; 43 Mm² jo je z gozdi obraščene; ostala pride na travnike, vinograde in pašnike, in morajo tedaj žito s Hrvatskega za svojo potrebo uvaževati. Kranjci so pobožno in pridno ljudstvo; to pričajo njih lepe cerkvé, ki so natresene kakor bele cvetice v zelenji, in pa da je vsak koticék zemlje do skrajnega konca pridno obdelan. A spoznali so, da zraven pridnosti jim je treba, da tudi razumno vodijo svoje gospodarstvo. Spregledavši, da si z živinorejo in sadjarstvom morejo svoje stanje izboljšati, se na te dve stroki čedalje bolj ozirajo; tako so naredili v Bohinju domačo sirarsko zadrugo, ki jim za izvrstno izdelani sir več tisoč goldinarjev prinaša. Slavna c. kr. vlada pa podpira živinorejo s tem, da daje denarno podporo, s katero se boljša plemena živine nakupujejo in delé med kmetovalce. V gorenjskih hribovitih krajih žgejo les za oglje, ki se rabi po fužinah, tržujejo z obrezanim lesom v Trst in kopljejo jekleno in železno rudo. V Zagorji in na Kočevskem kopljejo rudarji premog, v Litiji svinčeno rudo, v Idriji in na Gorenjskem blizu Ljubelja pa živo srebro. V Ipavi in na Dolenjskem pridelujejo ljudje dobro vino. Tudi z čebelarstvom se jih